Diverse preken van
HENRY P. LIDDON

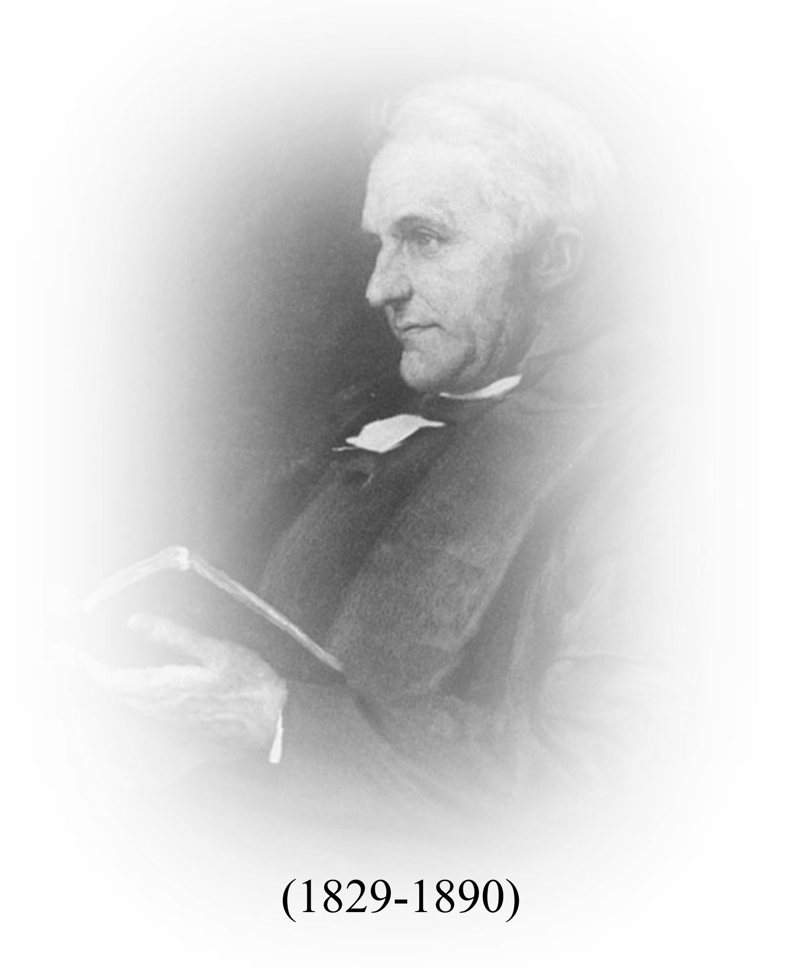

(1829-1890)

Henry Parry Liddon was een tijdgenoot van Charles Spurgeon en Joseph Parker, en werd wekelijks door duizenden geluisterd in St. Paul's Church in Londen. Hij was een bekwaam geleerde en zat zijn hele leven op de faculteit van Oxford en andere scholen. Liddons preken en geschriften corrigeerden de fouten van zijn tijd, zoals de hogere kritiek en het Unitarisme. Hij stond op tegen compromitterende predikanten en ontmaskerde hen door te weigeren in hun kerken te preken. Hij is nooit getrouwd geweest en beschouwde de bediening als zijn 'vrouw'. Hij hield van preken uit het Oude Testament en prees de betrouwbaarheid ervan voor de christelijke leer. Degenen die hem hoorden preken beschreven zijn stijl als "opvallend, indringend en magnetisch". Degenen die hem persoonlijk kenden zeiden dat zijn persoonlijke toewijding aan Christus zijn prediking zo krachtig maakte. Zijn preekmanuscripten zijn uniek en nog steeds het bestuderen waard.

De eerste vijf minuten na de dood

door Henry P. Liddon (1829-1890)

> *"Want nu zien wij door een donker glas, maar daarna van aangezicht tot aangezicht; nu ken ik ten dele, maar dan zal ik kennen, gelijk ook ik gekend ben."*

-I Kor. 13:12

Een Indiase officier, die in zijn tijd veel dienst had gedaan en had deelgenomen aan meer dan één van die beslissende gevechten waardoor het Britse gezag uiteindelijk in Indië gevestigd werd, was teruggekeerd om zijn dagen in dit land te slijten en sprak met zijn vrienden over de meest opvallende ervaringen van zijn professionele loopbaan. Ze lieten hem, door hun sympathie en vragen, in gedachten door een lange reeks van jaren reizen; en terwijl hij schermutselingen, veldslagen, belegeringen, persoonlijke ontmoetingen, haarscherpe ontsnappingen, het uitbreken van de muiterij en de onderdrukking ervan, omkeringen, overwinningen alle snelle wisselingen van angst en hoop beschreef die een man moet kennen die met het commando belast is en zich voor de vijand bevindt, werd hun interesse in zijn verhaal, zoals natuurlijk was, scherper en veeleisender. Uiteindelijk pauzeerde hij met de opmerking: "Ik verwacht iets veel opmerkelijkers te zien dan alles wat ik heb beschreven." Omdat hij zo'n zeventig jaar oud was en men begreep dat hij met pensioen was uit actieve dienst, begrepen zijn toehoorders niet wat hij bedoelde. Er was een pauze, en toen zei hij in een ondertoon: "Ik bedoel in de eerste vijf minuten na de dood."

"De eerste vijf minuten na de dood!" Deze uitdrukking is zeker het onthouden waard, al was het maar als die van een man voor wie het komende leven duidelijk een grote en plechtige realiteit was. "De eerste

vijf minuten." Als we voor het moment bij het spreken over eeuwigheid maatstaven mogen hanteren die bij tijd horen, is het op zijn minst voorstelbaar dat we na het verstrijken van enkele duizenden of tienduizenden jaren alle besef van een opeenvolging in gebeurtenissen zullen hebben verloren; dat het bestaan slechts een nooit eindigend heden zal zijn geworden; een nooit begonnen en oneindig nu. Het is, zeg ik, op zijn minst denkbaar dat dit zo zal zijn; maar kunnen we veronderstellen dat we op het moment van onze binnenkomst in die nieuwe en wonderbaarlijke wereld al zullen denken en voelen alsof we er altijd al geweest zijn, of er op zijn minst al eeuwenlang geweest zijn?

Ongetwijfeld hebben we soms de indruk dat de dood gevolgd wordt door een toestand van bewusteloosheid. Maar dat is een veronderstelling die minder te wijten is aan de eisen van de rede dan aan de gevoeligheid van de verbeelding. De verbeelding deinst terug voor de taak om te anticiperen op een moment dat zo vol ontzag en verwondering moet zijn als dat van de introductie van een bewuste geest in de onzichtbare wereld. En dus probeert het verstand zichzelf ervan te overtuigen, als het dat kan, dat het leven na de dood geen bewust leven zal zijn, hoewel het moeilijk is om een enkele reden te herkennen waarom, als het leven in eigenlijke zin überhaupt overleeft, het bewustzijn zou moeten verliezen. Zeker is het leven van de zielen onder het hemelse altaar, die eeuwig voorbede doen bij God voor de nadering van het Laatste Oordeel, geen onbewust leven. Het paradijs dat onze Heer aan de stervende dief beloofde, kan zeker niet redelijkerwijs worden voorgesteld als een morele en mentale sluimer, net zo min als verondersteld kan worden dat die onbelichaamde dienaren van God die Zijn welbehagen doen, die uitgezonden worden om hen te dienen die erfgenamen van de verlossing zijn, een toestand bereiken die niet hoger is dan die welke door chloroform wordt voortgebracht.

Nee, deze veronderstelling van een bewusteloze staat na de dood is een ontdekking, niet van Openbaring, niet van rede, maar van verlangen; van een sterk verlangen aan de ene kant om greep te houden op onsterfelijkheid, en aan de andere kant om te ontsnappen aan de risico's die onsterfelijkheid met zich mee kan brengen. Er kan niet aan getwijfeld worden dat het bewustzijn, als het niet tot het laatst toe behouden wordt tijdens het sterven, als het opgeschort wordt door slaap, of door lichamelijke ziekte, of door ontregeling, hersteld moet worden zodra de handeling van de dood voltooid is, met de verwijdering van de oorzaak die het opgeschort heeft. Als dit het geval is, zal de ziel een ander leven ingaan met de denkgewoonten die bij de tijd horen er nog aan vastgeklampt; ze zullen geleidelijk worden afgeleerd, als ze al worden afgeleerd in de tijd na de dood.

En het eerste gevoel in een andere wereld te zijn moet zeker overweldigend zijn. Verbeelding kan er inderdaad geen waardige schatting van maken; maar we doen er misschien goed aan om te proberen er vanmiddag zo goed mogelijk over na te denken, omdat het op zijn minst een van de benaderingen is van het grote en vreselijke onderwerp dat in deze tijd van het jaar in onze gedachten zou moeten zijn, namelijk de tweede komst van Jezus Christus om te oordelen. En hier komt de apostel ons te hulp met zijn verwachting van het toekomstige leven, als een leven van enorm verbeterde kennis: *"Dan zal ik kennen, zoals ook ik gekend ben. "*Hij denkt ongetwijfeld aan dat leven als geheel, en niet aan de eerste intrede daarin, direct na de dood. Ongetwijfeld denkt hij ook aan de hoge voorrechten van de gezegenden, van wie we mogen veronderstellen te zeggen, met sommige grote leraren van de Kerk, dat hun kennis zo groot en alomvattend zal zijn, omdat zij alle dingen in God zullen zien, als in de oceaan van waarheid. Maar het kan niet verondersteld worden dat een toename van kennis na de dood helemaal beperkt zal blijven tot de gezegenden. De verandering zelf moet de ervaring met zich meebrengen die onlosmakelijk verbonden is met een nieuwe manier van bestaan: het moet geheimen

onthullen; het moet uitgestrekte gebieden van feiten en gedachten ontdekken voor ieder van de zonen van mensen. Laten we proberen het een paar minuten voor onze geest te houden, eerbiedig en ernstig; en laten we ons dienovereenkomstig afvragen wat de meest opzienbarende toevoegingen aan onze bestaande kennis zullen zijn bij onze eerste intrede in de komende wereld.

I. Ten eerste zullen we bij onze intrede in een andere staat van zijn weten wat het is om onder geheel nieuwe omstandigheden te bestaan.

Hier zijn we verbonden, waarvan we misschien nauwelijks vermoeden hoe innig in gedachten en genegenheid, met de personen en objecten om ons heen. Ze beïnvloeden ons subtiel en krachtig op duizend manieren; in sommige gevallen bepalen ze helemaal de loop van het leven. In elk leven, het is waarlijk gezegd, wordt veel meer als vanzelfsprekend beschouwd dan ooit wordt opgemerkt. De geest is gretig gericht op de weinige personen en onderwerpen die door genegenheid of interesse prominent in het vizier komen; naar al de rest staart hij beweginglooos. Zoals we zeggen, het neemt ze niet in zich op, totdat er zich een incident voordoet dat ze één voor één in het zicht dwingt. Een jongen weet nooit wat zijn thuis waard was totdat hij voor het eerst naar school gaat; en dan mist hij, en terwijl hij mist, denkt hij gretig terug aan alles wat hij achter zich heeft gelaten. Wie van ons die het heeft meegemaakt, kan ooit die eerste uren op school vergeten nadat hij het huis heeft verlaten; dat moment waarop het afscheid voorbij was en de koets voor de deur wegreed en we het laatste geluid van de wielen en de paarden hoorden toen ze de hoek omgingen, en toen we ons omdraaiden om onszelf in een nieuwe wereld te vinden, tussen vreemde gezichten en in vreemde taferelen, en onder een nieuw en misschien strenger bestuur?

Toen ontdekten we voor het eerst, en op een afstand ervan, wat ons thuis voor ons was geweest. Het was meer voor ons in onze herinnering dan het ooit geweest was toen we er waren. Alles wat we zagen, en

hoorden, en moesten doen, en moesten opgeven op school, presenteerde een contrast dat onze herinneringen stimuleerde aan wat de heerschappij van thuis was geweest van haar grote vrijheid, van haar zachte blikken en woorden, van haar scènes en achtervolgingen, die zo'n greep op onze harten hadden genomen zonder dat we het wisten. Het was te veel; we moesten ons terugtrekken op een plek waar we alleen konden zijn en zo goed mogelijk tot onszelf komen voordat we in staat waren om de wegen van ons nieuwe leven in te slaan. Ongetwijfeld deed na verloop van tijd gewoonte zijn werk; gewoonte maakte van school, ik zal niet zeggen een tweede thuis, maar een nieuw en minder aangenaam soort thuis. En naarmate de jaren verstreken, zagen we bij anderen steeds weer hetzelfde gebeuren dat we eerst hadden ervaren, en met een levendigheid die bij onszelf niet voor herhaling vatbaar was.

Dit kan ons in zekere zin in staat stellen te begrijpen wat ons allemaal te wachten staat als we door te sterven de ongeziene wereld binnengaan. Ik bedoel natuurlijk niet dat dit leven ons thuis is en dat de toekomst noodzakelijkerwijs overeenkomt met de school als zijnde een eindeloze verbanning. God verhoede! Als we het maar willen, zal precies het tegenovergestelde het geval zijn. Maar de parallel gaat zo ver dat we bij de dood een gevoel van vreemdheid moeten ervaren dat door niets in dit leven ook maar benaderd wordt. Niet alleen zal het tafereel nieuw voor ons zijn, omdat het nog onvoorstelbaar is; niet alleen zullen de wezens om ons heen, de vormen, de omstandigheden van het bestaan vreemd zijn, ze zijn nog onvoorstelbaar; maar we zullen zelf een verandering hebben ondergaan; een verandering die zo compleet is dat we hier en nu de volledige betekenis ervan niet kunnen voorzien. We zullen bestaan, denken en voelen, en geheugen en wil en begrip uitoefenen, maar zonder lichamen. Bedenk wat dat betekent.

We zijn op dit moment thuis in het lichaam; we hebben nog niet geleerd, door het te verliezen, wat het lichaam voor ons is. De verschillende activiteiten van de ziel worden gesorteerd en toegeëigend

door de verschillende zintuigen van het lichaam, zodat de actie van de ziel van moment tot moment gemakkelijk wordt gemaakt, kunnen we ons goed voorstellen, door zo verdeeld te zijn. Wat zal het zijn om alles wat de zintuigen nu afzonderlijk bereiken samen te persen tot een enkele handeling; om te zien, maar zonder deze ogen; om te horen, maar zonder deze oren; om iets puur bovenzintuiglijks te ervaren dat zal beantwoorden aan de grovere zintuigen van smaak en reuk; en om te zien, horen, ruiken en proeven door een enkele beweging van de geest, die al deze afzonderlijke manieren van waarnemen combineert tot één? Wat zal het zijn om onszelf te vinden met het oude zelf, ontdaan van dit lichaam dat het heeft bekleed sinds het eerste moment van bestaan; in staat om te bereiken, het kan zo veel zijn, het kan zo weinig zijn; verder leven, maar onder omstandigheden zo totaal nieuw? Deze ervaring alleen al zal niet weinig toevoegen aan onze bestaande kennis; en de toevoeging zal gemaakt zijn in de eerste vijf minuten na de dood.

II. En de intrede in de volgende wereld moet een kennis van God met zich meebrengen die in dit leven onmogelijk is.

In dit leven praten veel mensen over God en sommige mensen denken veel en diep over Hem na. Maar hier bereiken mensen niet dat soort directe kennis van God dat de Bijbel "zicht" noemt. We zien geen menselijke ziel. De ziel laat zich voelen in gedrag, in conversatie, in de lijnen van het gelaat; hoewel deze ons vaak genoeg misleiden. De ziel spreekt door het oog, dat ons minder vaak misleidt. Dat wil zeggen, we weten dat de ziel er is en we bespeuren iets van haar karakter en kracht en drift. We zien het niet. Op dezelfde manier voelen we God aanwezig in de natuur, in haar ontzag of haar schoonheid; en in de menselijke geschiedenis, in haar rechtvaardigheid of haar vreemde mysterie; en in het leven van een goed mens, of de omstandigheden van een genereuze of nobele daad. Het meest voelen we Hem dichtbij wanneer het geweten, Zijn innerlijke boodschapper, duidelijk en beslist tot ons spreekt. Het geweten, die onzichtbare profeet, doet zeker een beroep op

en impliceert een wet, en een wet impliceert een wetgever. Maar we zien Hem niet. "*Niemand heeft ooit God gezien";* zelfs van *"de eniggeboren Zoon, die in de schoot van de Vader is"* wordt alleen gezegd dat hij *Hem* heeft *"verklaard",* omdat in Hem de Godheid voor het aardse zicht verborgen was door de mantel van Vlees en Bloed die Hij, samen met een Menselijke Ziel, in de tijd aannam. Van grote dienaren van God is zeker gezegd dat ze Hem zelfs in dit leven zagen. Zo Job: *"Ik heb van U gehoord met het gehoor van het oor, maar nu ziet mijn oog U. "*Aldus David: *"Wat mij betreft, ik zal Uw Aanwezigheid aanschouwen in gerechtigheid. "*Aldus Jesaja "aanschouwde", terwijl de heerlijkheid van de Heer de Tempel vulde. Zo viel Johannes, toen hij de Opgestane Verlosser in Zijn heerlijkheid zag, als dood aan Zijn voeten. Dit zijn ofwel bovennatuurlijke voorgevoelens van het toekomstige leven die aan uitzonderlijk goede mensen worden gegeven, of het zijn, zoals bij Job, gevallen waarin van mensen wordt gezegd dat ze God alleen in relatieve zin zien. Zicht betekent niet iets geestelijks dat volledig overeenkomt met de werking van het lichamelijke oog, maar alleen een veel hogere graad van waarneming dan mogelijk was geweest in een lagere geestelijke staat. Voor de mensenkinderen in deze sterfelijke staat geldt de regel dat niemand ooit God heeft gezien.

Maar na de dood zal er een verandering zijn. Er wordt gezegd van het verheerlijkte Mens-zijn van onze Heer, voor altijd verenigd met de Persoon van de Eeuwige Zoon, dat "elk oog Hem zal zien, en ook zij die Hem doorstoken hebben. "Zelfs de verlorenen zullen dan veel meer begrijpen van wat God is voor het universum en voor henzelf, hoewel zij voor altijd zijn uitgesloten van het directe Zicht op God. En ook zij zullen God zeker zien, die wachten op de volle heerlijkheid van het gezicht, die hun zal worden geschonken na een tussenliggende tijd van discipline en training in de staat die de Schrift het paradijs noemt. Het lijdt geen twijfel, dat de geest van de mens zich veel meer bewust zal zijn van de geesten om hem heen en van de Vader der geesten, dan mogelijk was toen hij nog in het lichaam was ingekapseld. God zal voor

hem niet langer slechts een abstractie zijn, een Eerste Oorzaak, een Eerste Intelligentie, een Opperste Moraliteit, het Absolute, het Zelfbestaande, het Ongeconditioneerde Wezen. Hij zal Zichzelf niet langer openbaren aan de gespannen spanning van het menselijk denken, terwijl één voor één Zijn Eigenschappen worden gewogen, en gebalanceerd, en verzoend, en verdeeld, op zo'n armzalige manier en maat als mogelijk is voor de eindige geest in de omgang met het Oneindige. Niemand van ons zal meer met zinnen over Hem spelen waarmee niets in gedachten of feiten overeenkomt. Hij zal er zijn, voor ons.

We zullen Hem zien zoals Hij is. Zijn uitgestrekte, onmetelijke Leven zal zich aan de waarneming van onze geesten presenteren als een duidelijk samenhangend geheel; niet als een ingewikkeld probleem dat pijnlijk moet worden beheerst door de inspanning van ons begrip, maar als een aanwezig, levend, omvattend Wezen, dat Zichzelf toebrengt aan de aanblik van Zijn aanbiddende schepselen. Wat zal die eerste gewaarwording van God, onder de nieuwe omstandigheden van het andere leven, zijn? Er zijn betrouwbare verslagen van mensen die volkomen overweldigd werden bij de eerste aanblik van een medeschepsel met wiens naam en werk zij jarenlang grote wijsheid, of goedheid, of bekwaamheid hadden geassocieerd; de eerste aanblik van het aardse Jeruzalem heeft meer dan één reiziger begiftigd met een volmaakt nieuwe ervaring in het leven van denken en voelen. Wat moet niet de eerste directe aanblik van God zijn, de Bron van alle schoonheid, van alle wijsheid, van alle macht, wanneer het oog zich na de dood voor Hem opent! "Uw ogen zullen de Koning zien in Zijn schoonheid," waren woorden van waarschuwing en belofte. Wat zal het niet zijn om Hem in die eerste ogenblikken te zien! God, de Eeuwige Liefde, God, het verterende Vuur, zoals wij Hem zullen zien in de eerste vijf minuten na de dood!

III. Nog eenmaal; bij onze intrede in een andere wereld zullen we ons oude zelf kennen als nooit tevoren.

Het verleden zal voor ons uitgespreid liggen en we zullen er een uitgebreid overzicht van krijgen. Het leven van ieder mens zal hem getoond worden als een rivier, die hij volgt vanaf zijn bron in een verre berg tot hij samenvloeit met de verre oceaan. De loop van die rivier loopt soms door donkere bossen die hem aan het zicht onttrekken, soms door zand of moerassen waarin hij zichzelf lijkt te verliezen. Hier baant hij zich boos een weg tussen steile rotsen, daar glijdt hij zachtjes door weilanden die hij groen en vruchtbaar maakt. De ene keer lijkt het uit pure grillen achteruit te gaan; de andere keer scheidt het zich, als een vrolijke drift, af van de helft van zijn watervolume; later ontvangt het weer nieuwe stromen die zijn kracht herstellen; en zo gaat het verder, totdat de eb en vloed van de getijden op zijn oever aangeven dat het einde nabij is. Wat zal de terugblik niet zijn wanneer we na de dood... voor de eerste keer, als met een vogelvluchtperspectief, de hele lange reeks van vreemde wisselvalligheden, het verlies en de winst, zoals we het zien, de mislukkingen en de triomfen van ons aardse bestaan overzien; wanneer we het, als nooit tevoren, in zijn volledigheid meten, nu het eindelijk voorbij is!

Dit is inderdaad het kenmerk van het overzicht na de dood, dat het compleet zal zijn.

" Daar kan geen schaduw blijven, in die diepe dageraad achter het graf, maar helder van marge tot marge zal het eeuwige landschap van het verleden bloeien."

Het overzicht van het leven dat door de stervende wordt gemaakt is niet volledig; het kan de slotscène van alles niet omvatten. Zolang er leven is, is er ruimte voor herstel, en de uren die overblijven kunnen heel anders zijn dan die welke voorafgingen.

Men zou kunnen denken dat de terugblik op het leven even lang duurt als het leven zelf; maar deze opvatting verraadt een zeer gebrekkig idee van de mogelijkheden en capaciteiten van de menselijke ziel. Onder de druk van grote gevoelens leeft de ziel met een snelheid en intensiteit die al haar gebruikelijke relaties met de tijd verstoren; getuige de verslagen die degenen die bijna hun leven verloren door verdrinking hebben gemaakt van hun mentale ervaringen. Het overkwam mij eens dat ik assisteerde bij het herstel van een man die bijna het leven verloor tijdens het baden. Hij was de laatste keer gezonken en het was moeilijk om hem aan land te krijgen en toen hij aan land was, was het nog moeilijker om hem te herstellen. Gelukkig was er deskundige hulp voorhanden. En zo herstelde mijn vriend, niet zonder veel verdriet, eerst de ene en dan de andere van de gewaarwordingen en vermogens van zijn lichamelijke leven. In het beschrijven van zijn ervaring van wat moet zijn geweest de hele bewuste kant van de handeling van het sterven door verdrinking, zei hij dat de tijd hem van zeer grote duur leek; hij had zijn standaard van de waarde van de tijd verloren. Hij had zijn hele voorbije leven opnieuw geleefd; hij had het niet samengevat; hij had het, zoals het hem voorkwam, in detail en met de grootste bedachtzaamheid herhaald. Hij had grote moeite om te begrijpen dat hij maar een paar minuten in het water was geweest. Tijdens deze intensere momenten van het bestaan heeft het leven van de ziel geen enkele relatie met wat wij tijd noemen.

Ja! Wanneer we een andere wereld binnengaan, zullen we weten wat we in het verleden zijn geweest als nooit tevoren; maar we zullen ook weten wat we zijn. De ziel, ontdaan van het lichaam, zal zichzelf zien als nooit tevoren; en het kan zijn dat het misvormingen en zweren zal zien die het lichaam, als een mooi kleed, tot nu toe voor het oog had verborgen, en die in dit leven alleen worden onthuld door de schok van een groot verdriet of een grote val. Er is een begrip in het buitenland een begrip dat wordt verwelkomd omdat, of het waar is of niet, het zeer comfortabel is dat de ziel zo zal worden veranderd door de dood om de

misvormingen te verliezen die het kan hebben opgelopen door het leven; dat de doodsstrijd een oven is, door te worden ondergedompeld waarin de ziel haar vlekken zal uitbranden; of dat de dood zo'n schok met zich meebrengt dat de continuïteit van onze morele toestand wordt verbroken, maar niet van het bestaan zelf; en dus dat we, in het veranderen van werelden, onze karakters zullen veranderen en dat het morele kwaad met het lichaam in het graf begraven zal worden, terwijl de ziel ontsnapt, gezuiverd door de scheiding van haar grovere metgezel, naar de regionen van heiligheid en vrede.

Zeker, broeders, dit is een illusie die de toets van de Christelijke waarheid niet kan doorstaan, maar die de toets van redelijke reflectie niet kan doorstaan. Het is in tegenspraak met alles wat we weten over het karakter en de geest van de mens, waarin niets opmerkelijker is dan de intieme en blijvende band die bestaat tussen de opeenvolgende staten of stadia van ontwikkeling. Ieder van ons hier aanwezig is nu precies wat zijn vroegere leven van hem heeft gemaakt. Onze huidige gedachten, gevoelens, mentale gewoonten, goede en slechte, zijn de gevolgen van wat we hebben gedaan of nagelaten, van gekoesterde indrukken, van passies toegeeflijk of onderdrukt, van bezigheden krachtig omarmd of gewillig verlaten. En zoals onze mentale en geestelijke geschiedenis ons heeft gemaakt tot wat we zijn, zo maken we onszelf op dit moment tot wat we zullen zijn. Ik vergeet niet de tussenkomst van een hogere kracht die we "genade" noemen en waardoor de richting van een leven plotseling kan veranderen, zoals in het geval van Paulus bij zijn bekering; hoewel deze grote veranderingen vaak worden voorbereid door een lang voorafgaand proces en niet zo plotseling zijn als ze lijken.

Maar we hebben het over de regel en niet over de uitzondering. De regel is dat mensen in elke fase van hun bestaan zijn wat ze met of zonder Gods bovennatuurlijke genade in de voorafgaande fasen van zichzelf hebben gemaakt; en er is geen redelijke grond om te denken dat

bij de dood de invloeden van een heel leven ophouden in te werken op het karakter, en dat, wat die invloeden ook geweest mogen zijn, de ziel gezuiverd zal worden door de schok van de dood. Waarom, vraag ik, zou de dood zo'n resultaat hebben? Wat is er in de dood dat dit teweegbrengt? De dood is de ontbinding van het lichamelijke frame; van de ledematen en organen waardoor de ziel nu handelt. Deze organen zijn ongetwijfeld zeer nauw verbonden met de ziel, die er haar wortels in steekt en er doorheen handelt. Maar hoewel ze nauw verbonden zijn met de ziel, zijn ze er ook verschillend van: gedachten, geweten, genegenheid, wil, zijn heel onafhankelijk van de organen die door de dood worden ontbonden. En het is onmogelijk om in te zien waarom de ziel een nieuw karakter zou moeten aannemen alleen maar omdat ze het instrument dat ze gedurende een aantal jaren heeft gebruikt voor een tijdje terzijde legt, net zo min als waarom de rechterhand van een schilder zijn talent zou moeten verliezen omdat hij zijn ezel heeft verkocht, of waarom een moordenaar in feite zou moeten ophouden een moordenaar in hart en nieren te zijn omdat hij zijn dolk heeft verloren en het zich niet kan veroorloven die te vervangen. Het is waar dat bij de dood het oor, het oog en de handen vergaan. Maar als ze in dit leven door een ongeluk vernietigd worden, verandert het karakter dan mee? De toegeeflijkheid van de puur dierlijke eetlust kan afhangen van de gezonde toestand van het orgaan; maar de mentale toestand die de toegeeflijkheid toestaat, zo niet dicteert, blijft onaangetast.

Principes van juist handelen of hun tegengestelden overleven de vermogens, zoals ze de mogelijkheden overleven om zich in daden te laten gelden. De gewoonte om te stelen wordt niet afgezworen omdat de rechterhand is afgehakt; noch worden zinnelijke neigingen afgezworen omdat het lichaam door ziekte verzwakt is; noch wordt kwade nieuwsgierigheid afgezworen omdat het oog zwak is en het oor doof. En wanneer alle instrumenten waarmee de ziel zich in dit leven heeft uitgedrukt, en die samen het lichaam vormen, terzijde worden gelegd door de nadrukkelijke daad van de dood, zullen de ziel zelf, en al haar

karakteristieke gedachten en affecties, onaangetast blijven, aangezien haar leven onafhankelijk is van haar lichamelijk omhulsel, zoals het leven van het lichaam onafhankelijk is van de kleren die we dragen.

Er is één Wezen dat ons nu kent, dat ons perfect kent, dat ons altijd heeft gekend. Wanneer we sterven zullen we voor het eerst onszelf kennen, zoals we ook gekend zijn. We hoeven het vonnis van de rechter niet af te wachten; we zullen het in één oogopslag lezen, wat het ook is, in dit nieuwe besef van wat we zijn.

Het kan ons dus helpen om deze advent van tijd tot tijd na te denken over wat onze toestand zal zijn in de eerste vijf minuten na de dood. Net als de dood zelf, moeten de plechtigheden die erop volgen ons allemaal overkomen. We weten niet wanneer, waar of hoe we eraan beginnen; we weten alleen dat het moet gebeuren. Die eerste vijf minuten, dat eerste ontwaken in een nieuw bestaan, met zijn oneindige mogelijkheden, zullen alleen te verdragen zijn als we inderdaad, met de handen van geloof en liefde, de Hoop hebben vastgehouden die voor ons is neergelegd, in de Persoon van Jezus Christus, onze Heer en Redder; Die voor ons mensen en voor onze verlossing vlees heeft aangenomen, en gekruisigd is, en opgestaan is uit de dood, en opgevaren is naar de hemel, en onophoudelijk aan de rechterhand van de Vader pleit voor ons, de zwakke en dwalende kinderen van de zondeval. Zonder Hem zal de kennis van die nieuwe wereld, van haar oneindige en ontzagwekkende Meester, en nog meer van onszelf zoals we werkelijk zijn, inderdaad angstaanjagend zijn. Met Hem mogen we erop vertrouwen dat zulke kennis meer dan draaglijk zal zijn; we mogen zelfs rustig aan die geweldige ervaring denken, als Hij, de Eeuwige God, inderdaad onze Toevlucht is, en daaronder de Eeuwige Armen zijn.

De stilte van Jezus

door Henry P. Liddon (1829-1890)

> *"Pilatus zeide tot Jezus: Vanwaar zijt Gij? Maar Jezus gaf hem geen antwoord.*

-Johannes 19:9

Vandaag gaan we de lijdensweg van onze Heer en Verlosser Jezus Christus van dichterbij bekijken; en onder de verschillende en afschuwelijke voorvallen is er geen dat meer berekend is om onze aandacht vast te houden dan de stilte die Hij op bepaalde momenten tijdens Zijn beproeving in acht nam. Deze stilte was in geen geval ononderbroken; maar ze was zo weloverwogen, mogen we wel zeggen, zo dwingend dat ze duidelijk een geheel eigen betekenis heeft. We kunnen niet anders dan denken aan het contrast dat door Paulus wordt gepresenteerd voor het Sanhedrin, (1) voor Felix, (2) voor Agrippa. (3) Voor Paulus is een rechtszaak waarin zijn vrijheid of zijn leven op het spel staat boven alles een grote zendingskans, die hij onmiddellijk en met het uiterste van zijn vermogen benut; en we herinneren ons hoe, terwijl hij redeneert over "gerechtigheid, matigheid en het komende oordeel", de rollen vreemd omgedraaid worden en Felix, de vertegenwoordiger van de aardse gerechtigheid, beeft voor zijn gevangene. 4 Voor ons, in onze kortzichtigheid, leek het misschien dat we iets anders dan stilte konden verwachten van de Goddelijke Meester; van Zijn tedere liefde voor de zielen van mensen; van de diepe emotie die, zoals we weten van wat er in Getsemane gebeurde, de diepten van Zijn Menselijke Ziel beroerde. Maar nee, Hij zwijgt. Zijn rechter vraagt Hem: Vanwaar zijt Gij? En in plaats van de vraag te zien als een opening om de gedenkwaardige waarheid te verkondigen, gaf Jezus hem geen antwoord.

Als we ons, door een poging tot sympathieke verbeelding, proberen te verplaatsen in de positie van een van onze medeschepselen die voor zijn leven terechtstaat en voor rechters staat van wie hij weinig te verwachten heeft op het gebied van consideratie of genade, dan kunnen we begrijpen dat het zwijgen van een volkomen onschuldige man natuurlijk kan zijn, om meer dan één reden. Onze Engelse wet staat niet toe dat een gevangene aan kruisverhoren wordt onderworpen; maar de praktijk in andere landen is anders en de verslagen van de Franse revolutionaire tribunalen tijdens de Terreur van 1793-94 leveren voorbeelden van wat ik bedoel. Het aantal voorbeelden zou bijna onbeperkt kunnen zijn, want de menselijke natuur blijft van tijd tot tijd hetzelfde, zowel wat betreft het toebrengen van onverdiend lijden als wat betreft de manier waarop wordt omgegaan met wat moet worden verdragen.

Allereerst zou een onschuldige gevangene tijdens zijn proces uit pure verbijstering niets kunnen zeggen. Voor het eerst in zijn leven bevindt hij zich in een positie die hij zich nooit eerder zo duidelijk had voorgesteld. Hij weet dat hij in gevaar is, hoewel zijn geweten hem vertelt dat hij onschuldig is aan de vermeende misdaad. Hij wordt omringd door ambtenaren die geoefend zijn in het manipuleren van bewijsmateriaal, terwijl hijzelf nog maar een beginneling is. Hij ziet overal gevaar en ziet het in hoeken waar het helemaal niet bestaat; hij verliest de controle over zijn beoordelingsvermogen, zijn gezond verstand, zijn vermogens in het algemeen; zijn hoofd duizelt, hij ziet alleen met tussenpozen wat er aan de hand is. Hij kan zich niet herinneren wat hij zou willen; hij kan niet voorkomen dat zijn gevoelens zich onstuimig opdringen in zaken waar heldere, koude gedachte boven alles gewenst is; en dus worden zijn pogingen om na te denken onregelmatig en troebel; hij kan niet opeenvolgend denken, of met enige benadering van helderheid en kracht; hij probeert na te denken, maar alles wordt wazig en verward, en hij voelt instinctief dat als hij zou proberen te spreken, zijn spraak deze innerlijke verwarring

alleen maar zou uitdrukken en tentoonspreiden. Hij zwijgt dus niet uit principe, of iets wat daar op lijkt, maar krachtens het instinct van verbijstering.

Verwant aan het zwijgen van verbijstering is het zwijgen van schrik: en dit zwijgen is, onder de omstandigheden die we hier bespreken, verre van ongewoon. Angst is een passie die onmiddellijke en beslissende effecten heeft op het lichamelijke gestel. Zelfs bij de lagere dieren zal het gevoel van dreigend gevaar niet zelden alle bewegingskracht stoppen. De heilige schrijver vertelt ons dat angst in het geval van de mens "een verraad is van de hulp die de rede biedt". Onder een allesoverheersend gevoel van angst wordt spreken onmogelijk: de gedachte en het gevoel die de mens aanzetten tot spreken, worden met geconcentreerde intensiteit op één enkel object gericht; in deze stomme verschrikking is niets mogelijk, behalve een ongearticuleerde uitdrukking, als dat al mogelijk is. Niets is gebruikelijker bij mensen met een bepaalde nerveuze organisatie en temperament dan deze stilte van angst.

Maar als een onschuldige man zijn hoofd helder houdt, en zo in elkaar zit dat een nieuwe en alarmerende situatie hem niet afschrikt, kan hij toch zwijgen uit een motief van verkeerde voorzichtigheid. Hij weet dat bekwame tegenstanders elk mogelijk voordeel uit zijn woorden zullen halen: een of andere toevallige uitdrukking kan hem ontglippen die verdraaid kan worden in aspecten die nooit bij de spreker opgekomen waren; hij kan te weinig zeggen, of hij kan te veel zeggen; hij kan zich zo excuseren dat hij zichzelf beschuldigt, of hij kan schuld impliceren door iets te zeggen zonder genoeg te zeggen. Hij voelt zich veilig in zwijgen; zwijgen geeft de aanklager geen voordeel dat hij eerder niet had; zwijgen is tenslotte zwijgen en er valt niets meer over te zeggen. Pilatus schijnt gedacht te hebben dat dit het motief van onze Heer was, en hij probeerde op zijn blunderende manier de praktische onvoorzichtigheid ervan aan te tonen en Jezus ervan af te brengen.

"Spreekt Gij niet tot mij? Weet Gij niet dat ik macht heb U te kruisigen en macht heb U vrij te laten?" Het was inderdaad een verbazingwekkende misrekening, maar misschien wel normaal voor een heidense magistraat en onder de omstandigheden.

Opnieuw is er de stilte van minachting. De gevangene staat voor rechters die brute kracht vertegenwoordigen en niets meer; noch recht, noch waarheid, noch deugd. Hij is Zich bewust van Zijn onschuld; Hij weet dat Zijn onschuld in hun ogen Zijn misdaad is. Tussen Zijn ideeën over waarheid, eer, uitmuntendheid in al zijn hogere vormen en de ideeënwereld waarin zij leven en werken, bestaat geen gemeenschappelijke term. Hij zou kunnen spreken als Hij dat wilde; Hij weet niet wat angst is; Hij is volledig in het bezit van Zijn vermogens; Zijn gedachten zijn helder en Hij is voorbereid op het ergste; Hij is ervan overtuigd dat niets gewonnen kan worden door te zwijgen. Hij zou, als Hij dat wilde, in een stortvloed van brandende woorden de verontwaardiging kunnen uitstorten van een rechtschapen persoon, geconfronteerd met officiële wreedheid en met gereglementeerd onrecht. Maar tot wie, of liever tot wat, zou de verontwaardiging gericht zijn? Waar zou de morele intelligentie zijn om Hem recht te doen? Waar is het levende morele verstand dat Hij hoopt op te wekken? Waarom zou Hij de kracht van Zijn rechtvaardige hartstocht aanwenden voor hen die door hun ondeugd en hun onderlinge strijd te dom of te verdorven zijn geworden om de betekenis ervan te kunnen lezen?

Nee, Hij zal zich inhouden: Hij is de verheven stilte van een gerechtelijke minachting.

II. Het is duidelijk dat geen van deze motieven voor zwijgen de zwijgzaamheid van onze Heer voor Pilatus verklaart.

Hij zweeg niet uit verbijstering of angst. Vanaf het moment van Zijn arrestatie in de hof tot aan de laatste van de zeven woorden aan het kruis heeft onze Heer, zo is duidelijk, Zijn gedachten en Zijn woorden

volledig onder controle. Als Hij spreekt, is dat met de rustige beslistheid die Zijn taal kenmerkt op het bruiloftsfeest van Kana of bij de opwekking van Lazarus. Elk woord, als we zo mogen spreken, vertelt; en de kracht van wat Hij zegt verlicht de hoge en plechtige betekenis van Zijn zwijgen. Wat betreft angst, wat voor ruimte was er voor die angst in Iemand voor Wie Kajafas en Pilatus slechts voorbijgaande dienaren van het kwaad waren; en Die, terwijl Zijn oog gestaag op de onzichtbare wereld rustte, aan het grootste of slechtste in deze zijn ware deel van onbeduidendheid zou toekennen? Hoeveel schuilt er in die uitspraak, op weg naar Golgotha: "Weet gij niet dat Ik tot Mijn Vader kan bidden en Hij Mij weldra meer dan twaalf legioenen engelen zal zenden?"

Het zwijgen van onze Heer werd ook niet ingegeven door een valse voorzichtigheid. Hij wist dat alles wat over de Mensenzoon geschreven stond, volbracht moest worden. Hij voorzag Zijn dood; Hij voorzag de etappes waar Hij doorheen zou gaan op Zijn weg naar het kruis en het graf; als het vlees voor een moment zwak was in Getsemane, was de geest altijd gewillig: er was geen ruimte voor dit soort voorzichtigheid tegenover Kajafas of Pilatus. Neen, wat onze Heer zei, zou een toeschouwer zeer onvoorzichtig hebben geleken. Toen Kajafas Hem vroeg of Hij de Christus was, de Zoon van God, antwoordde Hij met woorden die meteen leidden tot Zijn veroordeling door het Sanhedrin:"Ik zeg u: hierna zult gij de Zoon des mensen zien zitten aan de rechterhand van de macht, en komen in de wolken des hemels. "Toen Pilatus Hem vertelde dat hij de macht had om Hem vrij of ter dood te veroordelen, antwoordde Hij: "Gij hebt geen enkele macht tegen Mij, tenzij die u van boven gegeven is. "Zwijgen zou verstandiger zijn geweest dan een dergelijke toespraak als deze, als het doel was geweest om Zijn leven te redden, en we moeten elders zoeken voor de verklaring.

Moet hier nog aan toegevoegd worden dat zwijgen in Jezus Christus onmogelijk minachting had kunnen uitdrukken? In Hem was zo'n gevoel tegenover welke menselijke ziel dan ook onmogelijk. Tussen de hoogste en de beste aan de ene kant en Zichzelf aan de andere kant was de afstand inderdaad onmetelijk. Maar Hij keek uit naar allen met een grenzeloos medelijden; was Hij niet gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was? In Zijn Hart, zo warm menselijk in Zijn medeleven, zo Goddelijk in Zijn alomvattende omhelzing, was er niet minder plaats voor Kajafas en Pilatus, als zij het maar wilden aannemen, dan voor Magdalena, of voor Petrus, of voor Johannes. Nee. Het is ontheiliging om minachting in Jezus Christus te vermoeden. Minachting, of het nu spreekt of zwijgt, is het bewijs van oppervlakkigheid: en Jezus is de Eeuwige Wijsheid. Minachting, of het nu spreekt of zwijgt, is een aantekening van de heerschappij, al is het maar voor even, van de trots van het zelf: en Jezus, Hij is de Oneindige Liefdadigheid.

III. Dit waren niet de redenen voor het zwijgen van Jezus: maar dat het een reden had, blijkt duidelijk uit het opzettelijke karakter ervan. Denk aan de gebeurtenissen tijdens het lijdensverhaal. Tegen de ijdele en spottende Herodes zegt Hij helemaal niets.1 Van de valse getuigenis die voor het Sanhedrin en voor Pilatus wordt afgelegd, trekt Hij zich niet het minste aan. 2 Maar als Kajafas Hem vraagt of Hij de goddelijke Messias is, spreekt Jezus, die als hogepriester het volk onmiddellijk de ware Messias had moeten herkennen en aanwijzen toen Hij kwam. Hij herhaalt dat oude orakel van Daniël, dat de Joodse artsen naar de Messias verwezen als de Rechter van de wereld: en Kajafas wist goed, maar al te goed, wat Hij bedoelde.3 Wanneer Annas Hem over Zijn discipelen en Zijn leer ondervraagt, wijst Hij openhartig op het publieke karakter van Zijn werk: en aan Pilatus zelf legt Hij zowel het wereldvreemde karakter van Zijn koninkrijk uit als het voornaamste doel van Zijn verschijning onder de mensen als een getuige van de waarheid. Pas toen Pilatus schertsend had gevraagd: "Wat is waarheid?"

pas toen Pilatus zijn magistrale rechtvaardigheidsgevoel had geprostitueerd ten gunste van vooroordelen die hij niet wilde respecteren, en Jezus had gegeseld en Hem gekroond met doornen en in een purperen gewaad naar voren had gebracht, pas toen antwoordde Jezus op de half verontruste, half onbewogen vraag: "Vanwaar zijt Gij?" geen woord. Jezus gaf geen antwoord. Hij was stil.

Wat is stilte?

Stilte bij een mens, in het volle bezit van zijn vermogens, en in zijn wakkere uren, is veel meer dan de afwezigheid of het uitblijven van spraak; het heeft een positieve betekenis. Het is de opzettelijke opschorting van spraak; het is de vervanging van dat wat in het menselijk leven de uitzondering is voor dat wat de regel is. Zeker, broeders, in ons mensen is zwijgen minder tegen spraak dan spraak tegen stilte.

Wat is spraak?

Spraak is het tonen, in een vorm die een van de zintuigen treft, van de hele complexe activiteit van de ziel: van haar gedachten, haar gevoelens, haar voornemens, haar vermoedens.

Spraak is het kleed dat het innerlijke leven van de ziel aanneemt wanneer het in een andere ziel overgaat: en als we er niet zo vertrouwd mee waren, zouden we ons kunnen verbazen over dit wonderbaarlijke en bijna ononderbroken proces waarbij gedachten en gevoelens over de hele wereld voortdurend in geluid worden belichaamd, en zo van geest tot geest, van ziel tot ziel worden geprojecteerd, om zo een overeenkomst, zo niet een gemeenschap, van innerlijk leven tot stand te brengen en te onderhouden. Als we naar de meest gewone conversatie luisteren, kunnen we alle krachten en vermogens van een ziel voor ons zien opgaan in het kleed van de taal. Gedachte en rede verschijnen in de keuze en combinatie van bijvoeglijke naamwoorden en substantieven, in de delicate manipulatie van partikels en bijwoorden, en in alle

gevarieerde machinerie van de zin; en wil komt naar voren in zijn gebiedende stemmingen; en verlangen in wensende stemmingen; en puur dierlijke impulsen, kan het zijn, in tussenwerpsels. Onbewust, maar zeer waar, openbaart de ziel zich aan onze zintuigen in taal; en deze zelfopenbaring is eerder een instinct dan een bewuste inspanning in de immense meerderheid van de menselijke wezens. En zo zien we de betekenis van stilte. Stilte is de onderbreking van deze bijna onophoudelijke activiteit; en de betekenis ervan bestaat hierin: dat de hele productieve kracht die resulteert in taal wordt gevoeld nog steeds aanwezig en aan het werk te zijn, hoewel het op dit moment bewust wordt afgeremd van zelfexpressie.

Er is niets in de stilte van dat wat nooit sprak de stilte van een standbeeld, of de stilte van een dier; maar wij, de meesten van ons, weten dat niet de minste van de plechtigheden van het staren naar het gezicht van de dode de gedachte is dat die lippen nooit meer, hier in deze wereld, uitdrukking zullen geven aan het innerlijke leven van een ziel. En een plotselinge, resolute, nadrukkelijke stilte van de kant van een levende man heeft iets van deze plechtigheid in zich; het betekent minstens zoveel als waarschijnlijk veel meer dan elke mogelijke voortzetting van spraak.

En, duidelijk, deze betekenis is meer en meer nadrukkelijk naarmate we stijgen in de schaal van aanzien: het betekent het meest in die mannen wier kwaliteiten van hoofd en hart hen bij uitstek het recht geven om te spreken. Wat moet het dan betekenen, wanneer we de grenzen van de mensheid overschrijden en ons bevinden bij Eén in Wie het Eeuwige Woord of het Eeuwige Woord door menselijke lippen sprak, Eén in Wie, zoals Zijn Apostel zegt, alle schatten van wijsheid en kennis lagen? Hoe durven we, zoals sommigen hebben gedaan, te denken dat we Zijn stilzwijgen volledig kunnen verklaren, laat staan dat we het kunnen toeschrijven aan één enkel motief? We kunnen het op zijn best zeer onvolmaakt begrijpen; maar we kunnen, zonder oneerbiedigheid,

proberen er enige rekenschap van te geven, in het licht van Zijn eigen Leer en Zijn Eeuwige Persoon.

1. Het zwijgen van onze Heer betekende in de eerste plaats een berisping. Pilatus had een vraag gesteld die niet aan hem of aan iemand als hij toekwam om te stellen en een antwoord te verwachten.

De meesten van ons weten wat het is om dit soort fouten te hebben gemaakt, minstens één keer in ons leven, zo niet meer dan één keer. We zijn in gezelschap van een vriend wiens vriendelijkheid ons aanmoedigt, zodat we ons op ons gemak voelen; we zeggen precies wat in ons opkomt. Het gesprek vloeit voort, van het ene onderwerp naar het andere, gemakkelijk, lusteloos, aangenaam en uiteindelijk stellen we een vraag, wanneer, zie! er een stilte valt. We hebben, uit nieuwsgierigheid, of in pure onnadenkendheid en vrolijkheid van hart, woorden geuit die niet konden worden beantwoord, althans toen, en voor ons. We hebben de zenuw geraakt van een zeer teder gevoel; we hebben een oude en bijna vergeten wond doorboord; we hebben de hand uitgestoken die, na een lang interval van jaren, voor het eerst heeft geprobeerd de sluier op te lichten die lang een geheim of verdriet had bedekt, naar men hoopte, tot het einde.

Er zijn anderen, het kan zijn, die deze vraag hadden kunnen stellen zonder zulke scherpe pijn te veroorzaken als wij; anderen dichterbij, geliefder en vertrouwder, met meer tact en zachtheid, meer erkend recht om de grenzen van diepe en tedere gevoelens te betreden: maar wij, helaas! moeten voelen dat woorden onze lippen zijn gepasseerd die een nieuwe relatie hebben geschapen tussen ons en het hart waaraan ze waren gericht, woorden die alleen konden worden beantwoord door te zwijgen.

We voelen dat het een opluchting zou zijn om verwijten te krijgen in woorden die we kunnen horen. Geen woorden, hoe streng en snijdend ook, zouden alles kunnen betekenen wat die vreselijke stilte betekent;

want die stilte betekent dat de gedachte een gebied van verwonderde pijn is binnengegaan dat taal te boven gaat en waarover daarom niets gezegd kan worden. Dit is wat er in het dagelijkse en privéleven gebeurt en het kan ons in staat stellen om één aspect van het zwijgen van onze Heer voor Pilatus te begrijpen.

Op zich was de vraag van Pilatus niet noodzakelijk verkeerd, maar het was geen vraag die Pilatus onder deze omstandigheden zou moeten stellen. Als de scène de opperzaal was geweest en Johannes de vragensteller, en de vraag in essentie hetzelfde was geweest, maar in een vorm gegoten die liefde en ontzag zou hebben gedicteerd, zou hij zeker zijn beantwoord: liefde betekent altijd verlichting. Jezus onthult Zijn geheimen aan de aandrang van de liefde. Maar wanneer Pilatus, in het zelfverzekerde humeur van een hooggeplaatste officier die niet gewend was om in zijn bedoelingen te worden tegengewerkt, het waagt, in zijn grove heidense onwetendheid, op een zo heilige, zo ontzagwekkende grond staat, oog in oog met de Oneindige en de Eeuwige, gekleed en gekroond met de smarten van een wereld vol zonde, en zijn lichtzinnige, nukkige, "Vanwaar zijt Gij?" uitspreekt, net alsof hij met een buurman sprak die in de volgende straat woonde, wat was er dan mogelijk behalve de berisping van het zwijgen?

2. Ten tweede was het zwijgen van onze Heer niet alleen maar een berisping; het was heel leerzaam. Het was het soort zwijgen dat ons, onder bepaalde omstandigheden, veel meer vertelt dan we zouden kunnen leren door te spreken. Spraak zal soms niet zeggen wat gezegd moet worden, simpelweg omdat het niet gezegd kan worden. We zijn zo vertrouwd met het gebruik en de mogelijkheden van Gods grote gave van de spraak dat we het misschien moeilijk vinden om te denken dat de spraak niets kan zeggen. Maar de wereld van de gedachten en de wereld van de feiten zijn beide groter dan de spraak kan omvatten. En terwijl de generaties verstrijken en de talen van de mensen hun middelen om feiten, gedachten en gevoelens vast te leggen voortdurend

uitbreiden, houden ze geen gelijke tred met de voortschrijdende ontdekking van de mens dat er buiten het uiterste bereik van de taal gebieden zijn waarnaar de menselijke taal slechts kan verwijzen. Alles wat dichtbij ons is, alles wat een kwestie van directe ervaring is, of het nu om de zintuigen of het verstand gaat, en veel daarbuiten, wat tot het rijk van de abstracte rede of van pure verbeelding behoort, kan door menselijke spraak worden omvat en beschreven. Maar er zijn gedachten die de denkgeest af en toe bezoeken en die de taal niet kan vasthouden en vormgeven; gedachten waarnaar ze alleen vaag kan verwijzen, als ze dat al kan; waarheden en feiten waarvan we het bestaan alleen zo goed kennen dat we weten dat ze buiten het bereik van de taal liggen.

Toen Paulus in het Paradijs werd opgenomen, bereikte hij een sfeer waarin hij onuitsprekelijke woorden hoorde, die een mens wettelijk niet mag uitspreken. Toen de Korinthische christenen tijdens hun godsdienstige bijeenkomsten in mystieke tongen spraken, raakten ze in werkelijkheid aan de rand van een gebied van geestelijke waarheid die zich niet kon onderwerpen aan de hindernissen en grenzen van de gebruikelijke spraak van de mens. Als we deze grenzen proberen te overschrijden, wordt de taal verward en vaag, niet omdat er geen echt object is dat beschreven moet worden, maar omdat we geen middelen tot onze beschikking hebben voor het werk van de beschrijving. Pilatus vroeg onze Heer: "Vanwaar zijt Gij?" De Evangelist had geantwoord door te anticiperen: "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Alle dingen zijn door Hem gemaakt, en zonder Hem is niets gemaakt dat gemaakt is. En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond, en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd."

En de Christelijke Kerk heeft dit antwoord herhaald: "Ik geloof in één Heer Jezus Christus, de eniggeboren Zoon van God, verwekt uit Zijn Vader vóór alle werelden, God uit God, Licht uit Licht, Zeer God uit Zeer God, verwekt, niet gemaakt, zijnde van Eén Substantie met de

Vader, door Wie alle dingen gemaakt zijn, Die voor ons mensen en voor ons heil uit de hemel is neergedaald." Maar verwijst zelfs deze gedenkwaardige taal niet eerder naar de geestelijke werkelijkheid dan dat ze deze beschrijft? Gebruikt het geen metaforen die ontleend zijn aan menselijke relaties en woorden die een grote plaats hebben gehad in menselijke filosofieën, om ons op het spoor te zetten van een waarheid die werkelijk buiten de tong van de mens ligt om volledig te worden uiteengezet? En als dit zo is met christelijke geloofsbelijdenissen, na al die eeuwen van denken en aanbidden, hoe kon dan Pilatus' "Vanwaar zijt Gij?" worden beantwoord in termen die een hint zouden geven van de enorme werkelijkheid die mogelijk zou kunnen worden gesuggereerd, althans bij nader inzien, door het zwijgen van onze Heer?

3. Opnieuw was het zwijgen van onze Heer het zwijgen van de naastenliefde. Kennis is geen zegen waar het alleen maar bijdraagt aan de verantwoordelijkheden van schuld, of waar het zeker misbruikt zal worden. We zouden het er allemaal over eens moeten zijn dat er op dit moment mensen in heel Europa zijn die er niet beter van worden als ze iets weten over de eigenschappen van dynamiet, en een wijze en aardige vader zou de opvoeding van zijn kleine jongen niet beginnen door hem te laten zien hoe hij een geladen pistool moet afvuren. Het is geen ontrouw aan de zaak van het onderwijs, of aan de uiteindelijke waarde van kennis voor alle menselijke geesten, om te zeggen dat bepaalde soorten kennis, zelfs de meest waardevolle, geen zegen zijn voor mensen in bepaalde gemoedstoestanden. Voordat voedsel goed kan doen, moeten we er zeker van zijn dat het kan worden verteerd: de grond moet worden voorbereid voordat het zaad kan groeien. Hoe komt het dat het kostbaarste van alle boeken, de Bijbel, aan vele duizenden mensen in dit land slechts materiaal levert voor schunnige godslastering? Omdat het in hun handen wordt gelegd zonder enige begeleidende zorg om ervoor te zorgen dat het kan worden gewaardeerd; "uitgezonden", zoals mensen zeggen, op alle gronden gelijk, en daarom, voor geesten die tegelijkertijd slim en goddeloos zijn,

bewonderenswaardige gelegenheden verschaffen voor het uitleven van puur onreligieuze humor.

Dit was niet de methode van onze Heer. Hij waarschuwde Zijn discipelen om het heilige niet aan de honden te geven en om geen parels voor de zwijnen te werpen. Hij onderwees op een principe van rekening houden met de mentale toestand van Zijn toehoorders, soms duidelijk en soms in gelijkenissen. Hij onderwees de mensen, zo zegt Zijn Evangelist, zoals zij het konden verdragen.

Broeders, en vooral jullie die op de een of andere manier anderen moeten onderrichten, reken er maar op dat mensen de last van kennis onthouden die ze zeker zullen misbruiken, het ware werk van naastenliefde is. Pilatus was, hoewel hij heerser over het land was, voor alle godsdienstige doeleinden een kind, als we dat inderdaad zoveel over hem mogen zeggen. En net zoals je een mooi en delicaat kunstwerk uit de weg zou houden van een kind, dat de waarde ervan niet begrijpt en het zeker in stukken zou plukken, zo zou onze Heer een waarheid die zelfs door het verstand van engelen niet volledig wordt begrepen, niet toevertrouwen aan de half-indolente, half-insolente nieuwsgierigheid van Pilatus. "Vanwaar zijt Gij?"Wat verwachtte Pilatus als antwoord op die vraag? "Vanwaar zijt Gij?"Wat zou Pilatus hebben gevonden van het ware antwoord op die vraag? Het was toch zeker dezelfde Liefde die in de Bergrede onderwees wat zedelijke schoonheid betekent en die de geestelijke wereld opende voor de Apostelen in de bovenzaal, die, toen Pilatus vroeg: "Vanwaar zijt Gij? "stil was.

Als we onze Heer stil voor Pilatus zien, kunnen we niet anders dan Zijn onvergelijkbare Majesteit voelen. Hij is gekroond en gekleed in spot; gekroond met doornen en gekleed in purper; maar deze uiterlijke symbolen van vernedering en schaamte zetten alleen maar de morele pracht die van binnen straalt meer in de verf. Ja, zeker, Heer Jezus, niet alleen op het moment van Uw stralende Gedaanteverandering voor de

ogen van Uw apostelen, niet alleen in het uur van Uw opstandingstriomf, niet alleen nu, wanneer Gij zit aan de rechterhand van de Vader, terwijl alles wat machtig en wijs is in de rijken daarboven zich in opperste bewondering voor U neerbuigt, maar ook wanneer Gij in Uw lijden verlaten, sprakeloos en stom voor Uw menselijke rechter staat, Gij zijt de Koning der Glorie, Christus, Gij zijt de Eeuwige Zoon van de Vader.

De Wederopstanding:
Een verklaring van de goddelijkheid van onze Heer

door Harry P. Liddon (1829-1890)

> *"Die naar het vlees geboren is uit het zaad van David; en met kracht verklaard is Gods Zoon te zijn, naar de Geest der heiligheid, door de opstanding uit de doden..." -Romeinen 1:3-4.*

-Rom. 1:3-4.

Gepreekt in St. Paul's, op Eerste Paasdag, 6 april 1890.

Een groot feest van de Christelijke Kerk als Pasen lijkt één nadeel te hebben, waar dagen van minder belang relatief vrij van zijn. Het biedt ons zoveel om over na te denken dat, als we niet proberen om ons één van de lessen die het ons leert eigen te maken, het aan ons voorbij kan gaan zonder ons wijzer of beter achter te laten omdat we eraan deelgenomen hebben.

De stralen van waarheid die voortkomen uit een feit als de opstanding van onze Heer zijn zo talrijk en zo helder dat, als we onze gedachten niet richten op een van hen, en doen wat we kunnen om het belang ervan te begrijpen, we misschien alleen verblind worden door het prachtige geheel en niets met ons meedragen dat later onze gedachten zal vormen of ons leven zal beïnvloeden. En hier komt Paulus ons te hulp door aan het begin van zijn grootste brief een punt voor te stellen dat onze serieuze aandacht zou kunnen trekken, namelijk de invloed van de opstanding op de Goddelijkheid van onze Heer. Hij vertelt ons dat de opstanding onder andere dit deed: het wierp een speciaal licht op de hogere natuur van Jezus Christus. Hij werd door de opstanding uit de dood met kracht tot Zoon van God verklaard.

Nu, laten we even opmerken dat in de tekst Paulus, die de inhoud van het Evangelie samenvat, zegt dat het volledig over Jezus Christus onze Heer ging, en over twee feiten over Hem in het bijzonder. Het eerste feit: dat Hij werkelijk een mens was, met een menselijk lichaam en een menselijke ziel. Dit was duidelijk omdat Hij lid was van een bijzondere en bekende Judeese familie. Naar het vlees, dat wil zeggen, met betrekking tot Zijn menselijke natuur was Hij geboren uit het zaad van David. Het tweede feit: dat Hij, hoewel mens, meer dan mens was. Volgens de Geest der heiligheid, dat wil zeggen, met betrekking tot Zijn hogere en bovenmenselijke natuur, werd Hij verklaard de Zoon van God te zijn. De uitdrukking "naar de Geest der heiligheid" in de tweede zin komt overeen met en contrasteert met de uitdrukking "naar het vlees" in de eerste zin. En zoals het vlees in deze passage zeker de menselijke natuur betekent, en niet, zoals vaak, het verdorven of dierlijke principe in de menselijke natuur, zo betekent de Geest der heiligheid, niet de Derde Persoon in de Godheid, Die ons heiligt, maar de hogere of Goddelijke Natuur van Christus, enigszins vaag beschreven en afgezet tegen Zijn menselijke natuur. Voor dit minder gebruikelijke gebruik van het woord "geest" hebben we een rechtvaardiging in ten minste twee andere passages * van het Nieuwe Testament.

De resulterende betekenis is dat, zoals onze Heer werd gezien als echt mens door het feit van Zijn geboorte uit de familie van David, zo werd het ware karakter en de betekenis van Zijn hogere Natuur duidelijk toen Hij opstond uit de dood.

Hier ligt dan een onderwerp voor ons open dat van het grootste belang is op dit grootste christelijke feest, wanneer de kerk over de hele wereld in geest rond het lege graf staat en verkondigt dat Christus uit de dood is opgestaan. Want hier wordt ons door de apostel geleerd om de opstanding te zien, niet alleen als de omkering van de vernedering en nederlaag die eraan voorafgingen, niet alleen als het bewijs van de

zending van de grootste Leraar van de religie aan de mensheid, maar als iets meer: als een verklaring, of preciezer een definitie, van wat met betrekking tot Zijn bovenmenselijke Natuur Christus onze Heer werkelijk was en is. De opstanding was niet alleen een wonder, het was een instructie; het was een middel om het duidelijk te maken aan allen die ogen hadden om te zien dat Hij Die opstond veel meer was dan de eerste der profeten of apostelen, dat Hij niet minder was dan de Eniggeboren Zoon van God, Die vanaf alle eeuwigheid Gods troon en Zijn Natuur had gedeeld.

I. De woorden van de apostel suggereren ons allereerst het belang van gebeurtenissen. Hij kent aan een enkele gebeurtenis de kracht toe om een grote waarheid uiteen te zetten, alsof de gebeurtenis een boek of een spreker was. Christus, zegt hij, werd verklaard de Zoon van God te zijn door de opstanding uit de dood. Ongetwijfeld, broeders, zijn gebeurtenissen voor God wat taal is voor de mens: zij zijn de middelen waarmee God Zijn Geest en Wil openbaart. Gebeurtenissen zijn de taal van God, geschreven op de bladzijden van de menselijke geschiedenis, of het nu de geschiedenis is van een mens of van een familie, of van een natie, of van de wereld. Net zoals Gods eeuwige macht en Goddelijkheid, volgens de apostel, duidelijk begrepen worden door een eerbiedige studie van de dingen die gemaakt zijn van het Boek der Natuur, zo zijn de oordelen die gevormd worden in het Goddelijk Verstand over mensen, families en naties te ontdekken in het boek van de menselijke geschiedenis, omdat ze geschreven zijn in de taal van gebeurtenissen. Dit zal natuurlijk een onredelijke verklaring lijken voor hen die zich voorstellen dat alles wat de mensheid overkomt aan geboorte en dood, ziekte en gezondheid, goede en slechte seizoenen, nationale voorspoed en nationaal verval, het resultaat is van blinde krachten, waarvan we niet weten waarom ze bestaan, maar die ons, zo lijkt het, op de een of andere manier een bestaan hebben gegeven, alleen zodat wij mensen, net als het zeewier dat heen en weer geslingerd wordt op de branding van de golven, hun meedogenloze macht en onze eigen

verwerpelijke hulpeloosheid kunnen illustreren. Maar het zal niet onredelijk lijken voor iemand die werkelijk in een levende God gelooft, in een God wiens werkingsregels niet Zijn meesters zijn, noch krachten die, nadat ze aan Hem hun bestaan te danken hebben, aan Zijn controle ontsnapt zijn, maar alleen de vrije manifestatie door Hemzelf van die orde die de regel van Zijn Leven is, Die Zelf overal aanwezig is, overal en onophoudelijk Intelligent en aan het werk, zodat door Hem de haren van ons hoofd geteld zijn, en zonder Hem geen mus op de grond valt. Geloven in een levende God is geloven dat gebeurtenissen die Hij tot stand brengt of toestaat een verklaring zijn van Zijn Denkgeest; maar of de letters waarin Zijn Denkgeest wordt verklaard altijd leesbaar zijn voor de mens, of voor alle mensen, is een heel andere vraag.

Soms zijn ze inderdaad geschreven in een bekend alfabet; hun betekenis is zo duidelijk dat alle mensen het kunnen lezen. Iedereen die gelooft dat de wereld wordt geregeerd door een morele God begrijpt wat er werd bedoeld met de val van Babylon, of de inname van Rome door Alaric, of het einde van de carrière van Napoleon. Soms zijn ze geschreven in karakters die voor alle levende mensen net zo onbegrijpelijk zijn als de Egyptische hiërogliefen een halve eeuw geleden, hoewel ze misschien gelezen kunnen worden door de hoge Intelligenties rond de Troon in de hemel, of hierna, voor zover wij weten, door hoogbegaafde mensen op aarde; en in het boek van de geschiedenis staat veel van dit soort schrifttekens die ontsnappen aan de inspanningen van de onderzoekende en constante blik van de mens. Maar soms ook is de betekenis van Gods geschrift in gebeurtenissen op het eerste gezicht verborgen voor de massa van de mensen, maar wordt het duidelijk voor hen wanneer de sleutel tot de interpretatie ervan hen is gegeven door een bekwame instructeur; zoals de Mene, Mene, Tekel, Upharsin, die op de muur van de feestzaal van de Oosterse vorst waren getekend, waarvan de betekenis duidelijk was toen een Daniël was geroepen om het te ontcijferen. Ook van dit soort handschriften is de geschiedenis vol; maar we moeten er niet te lang bij stilstaan, omdat we

onze aandacht moeten richten op één groot voorbeeld ervan op een bepaalde gebeurtenis, de opstanding van onze Heer.

Nu, dat een strikt bovennatuurlijke gebeurtenis zoals de opstanding een speciale betekenis zou hebben, of meerdere betekenissen, is zeker een voor de hand liggende veronderstelling; het vreemde zou zijn, als zo'n gebeurtenis zou kunnen plaatsvinden zonder enig doel of betekenis. En Paulus vertelt ons wat, naar zijn geïnspireerde oordeel, die betekenis was; het was om te verklaren dat Jezus Christus de Zoon van God was.

Probeert u zich eens voor te stellen, mijn broeders, wat voor indruk het op uw geest zou maken als u, nadat u iemand die u vele jaren dierbaar was geweest naar het graf had gevolgd, en nadat u naar de laatste dienst van de kerk had geluisterd en naar de zode had gekeken terwijl die op de kist werd geworpen, diezelfde vriend of datzelfde familielid uw kamer binnen zou zien komen, met het oude gezicht, de bekende gestalte en uitdrukking, de gebruikelijke stem, net lang genoeg om u ervan te verzekeren dat hij er weer was, en dan snel weer weg zou gaan om een andere rouwende te troosten en te bemoedigen. En toch is dit wat er in wezen gebeurde met Maria Magdalena en de heilige vrouwen, en Petrus en Jakobus, en de twee discipelen en de tien, op de dag dat onze Heer opstond uit de dood. Zo'n gebeurtenis kon niet anders dan van grote betekenis zijn. Zelfs als de opgestane geen woord zou uitbrengen, zou alleen al de verschijning van zo'n bezoeker vol betekenis zijn; het zou veel verklaren dat we in het begin moeilijk onder woorden kunnen brengen over de ongeziene wereld en dit, over leven en dood, over de wegen van God, over de bestemming van de mens.

Dit en nog veel meer zul je toestaan. Maar waarom, zul je je afvragen, zou de opstanding van onze Heer het hogere en bijzondere effect hebben dat Hij verklaard wordt de Zoon van God te zijn? Anderen, zult u misschien aandringen, hadden het rijk van de dood bezocht en keerden terug naar het leven, die niet door deze vreselijke ervaring Goddelijk verklaard werden: we hoeven niet verder te reizen dan de

grenzen van de Evangeliegeschiedenis om de zoon van de weduwe in Kaïn en Lazarus van Bethanië te ontmoeten. Zeker, in hun gevallen was het herstel van het leven een duidelijk teken van de Goddelijke gunst; maar het liet hen achter zoals het hen vond, slechts leden van de menselijke familie en nog steeds onderworpen aan de wet van de dood. Wat was het in het geval van onze Heer dat Zijn opstanding deze verklarende of bepalende kracht gaf die de apostel eraan toeschrijft?

Het antwoord is allereerst dat de opstanding van onze Heer een verificatie was van het bewijs dat Hij had aangeboden van Zijn eigen aanspraak.

De Joodse artsen hadden de woorden in de psalm gericht aan Messias, "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U verwekt", niet alleen opgevat als zijnde vóór alle werelden, zoals het wordt opgevat in de Brief aan de Hebreeën, maar ook als Zijn opstaan uit de dood ; en in deze zin wordt het door Paulus gebruikt in dat wonderbaarlijke beroep op het Joodse geweten dat hij deed in de Synagoge van Antiochië in Pisidië. En daarom voorspelde onze Heer, wetend wat de claim om Messias te zijn met zich meebracht, Zijn opstanding zeker bij zes, waarschijnlijk bij meer gelegenheden: en het was in deze vervulling van Zijn eigen voorspelling, een voorspelling die gebaseerd was op de diepere betekenis van de oude Schriften, dat Paulus een verklaring van het Goddelijke Zoonschap van Christus herkende. De Opstanding was een tussenkomst van de Almachtige Vader namens Zijn Welbeminde Zoon; het was een bevestiging door de Zoon van Zijn werkelijke relatie met de Vader; het was een bewijs dat de onzekerheden van de toekomst en de wetten van de fysieke wereld zowel onderworpen waren aan Zijn opperste controle; het was een gebeurtenis, in de manier van haar voltooiing, zo volkomen uitzonderlijk en opvallend dat het apostel-beroep erop als verklaring van de Goddelijkheid van onze Heer, als de uitdrukking zou mogen worden toegestaan, alleen maar natuurlijk is. Christus zelf had de zoon van de weduwe opgeroepen om van de

lijkbaar op te staan, en Lazarus om uit de nissen van het graf te komen; maar geen gedaante van majesteit of macht stond bij Zijn graf, geen stem van autoriteit werd gehoord om te spreken toen voor de dageraad Zijn menselijke Ziel, teruggekeerd uit de gebieden van de doden, zich herenigde met het heilige Lichaam dat in het graf lag, en overging naar de wereld van levende mensen. De manier van Zijn opstanding was een verklaring dat Hij die gestorven en begraven was, de Zoon van God was.

Maar verder stond de opstanding van onze Heer niet op zichzelf. Het is abstract denkbaar dat de dwazen of de slechten door bovenmenselijke kracht uit de dood worden opgewekt: op een dag, weten wij christenen, zullen ze dat worden, om rekenschap af te leggen van wat ze in het lichaam hebben gedaan. In het geval van onze Heer werd de opstanding uit de dood gecombineerd met absolute heiligheid en wijsheid, met woorden zoals nog nooit een mens gesproken had, met een leven dat niemand die er getuige van was kon overtuigen van zonde, kortom, met een manifestatie van waarheid en goedheid die nog nooit eerder aan de mensheid gegeven was. De opstanding was de passende aanvulling op het leven en de leer van onze Heer; het bevestigde de verwachtingen die dat leven en die leer van nature opriepen; het was het tegenbeeld in de sfeer van het fysieke wezen van een oordeel dat al gevormd was in de sfeer van het geïnstrueerde geweten. Als onze Heer had geleefd en onderwezen en daarna in Zijn graf was weggeteerd, zou zelfs Zijn leven in de loop der tijd uit de herinneringen van de mensen zijn weggestorven; als Hij was opgestaan, is het een onmogelijke veronderstelling zonder zo'n leven en onderricht, Zijn opstanding zou een leeg wonder zijn geweest, dat alleen tot de verbeelding sprak en niets zei aan het gevoel van recht en waarheid. Zoals het is, verkondigt het aan de hele wereld wat discipelen, net als Petrus in Caesarea Filippi, eerder aan de voeten van hun Meester hadden liggen; het verkondigt dat Hij die gekruisigd, dood en begraven was, de Zoon van God is, als zodanig verklaard door Zijn opstanding uit de dood.

II. Maar de apostel zegt dat deze verklaring van het Goddelijke Zoonschap van Christus, die door Zijn opstanding werd afgelegd, met kracht werd afgelegd. De opstanding suggereerde niet aarzelend dat onze Heer mogelijk de Zoon van God zou kunnen zijn; het kwam, in combinatie met het leven en karakter en onderwijs van onze Heer, neer op een bewijs, onweerstaanbaar en overweldigend op zijn minst, voor de apostel zelf dat onze Heer de Zoon van God was.

Ik zeg voor de apostel zelf, omdat er, als we naar het hele verband van de passage kijken, nauwelijks twijfel mogelijk is dat de uitdrukking "met kracht" in de eerste plaats wijst op een persoonlijke ervaring.

Saulus van Tarsus, in die tijd een actieve jonge rabbijn in Jeruzalem, sterk gehecht aan de zaak van de Farizeïsche partij, behoorde niet tot het bevoorrechte gezelschap aan wie de Opgestane Verlosser Zich toonde tijdens de Grote Veertig Dagen. Als een onbekeerde Jood zou hij naar de Persoon en het werk van Jezus hebben gekeken door een atmosfeer die was verkleurd door valse berichten en door onverzoenlijke controversiële passie. Voor Saul de Rabbi was Jezus slechts een leraar die de truc had geleerd om toegang te krijgen tot het gehoor van het volk en die voor zichzelf in de hoofden van de ongeschoolden het karakter en gezag van een profeet had gevestigd; een leraar bovendien wiens invloed gericht was tegen die van de vertegenwoordigers van de gevestigde orde in Jeruzalem en die pas zijn verdiende loon had gekregen toen hij door de Romeinse autoriteiten op wrede wijze ter dood werd gebracht. Ongetwijfeld zou hij destijds gezegd hebben dat de tragedie negen dagen zou duren; daarna zouden andere personen en onderwerpen van belang op de voorgrond treden en zou alles vergeten zijn. Sauls robuuste scepticisme zou zichzelf hebben ingefluisterd dat dit soort geruchten alleen te verwachten waren onder de lichtgelovige en teleurgestelde volgelingen die Jezus had misleid, en geen serieuze aandacht verdienden. En zo zou hij in zijn bittere oprechtheid zijn weg zijn gegaan, zelfs zo ver dat hij zichzelf ter

beschikking stelde van de vervolgende partij die de hoogste plaatsen in het Joodse priesterschap bezette, en dat hij een vooraanstaande rol speelde in de wreedheden waarmee men hoopte de naam van de jonge Kerk uit te roeien.

En toen kwam de reis naar Damascus en dat tafereel tussen de lage heuvels van de woestijn, zo'n acht mijl van de stadspoort, dat de belangrijkste vervolger van Christus zou veranderen in de meest toegewijde van Zijn apostelen. En wat bracht dat tafereel met onweerstaanbare kracht in de geest van Saulus van Tarsus? Vele waarheden, zonder twijfel, maar dit bij uitstek, dat Jezus, over Wie hij had gedroomd als getroffen en voor altijd verstomd in de stilte en het verderf van het graf, leefde, en mensen en gebeurtenissen regeerde vanaf de wolken van de hemel. En hoe en sinds wanneer dit was gebeurd, zou Saulus hebben geleerd van Ananias van Damascus, en nog meer toen hij naar Jeruzalem ging om Petrus te zien, en eerst de ene apostel en dan de andere kon ondervragen, Jakobus en Thomas en de boetvaardige en stralende Magdalena, en de twee discipelen van de Emmaüsgangersweg, en zoveel als hij wilde, toen hij in Galilea onderweg was, van die vijfhonderd die de Opgestane Heer bij één enkele gelegenheid hadden gezien. En toen het feit dat Jezus, die gekruisigd was, op de derde dag uit de dood was opgestaan, in de gedachten van Paulus was vastgesteld als een zekerheid die alle discussie te boven ging, hoe onvermijdelijk zou dit zijn manier van kijken naar al het andere over Jezus hebben veranderd!

Het was dus Jezus, en niet hijzelf of zijn leermeesters, die de sleutel tot de ware betekenis van de oude Schriften in handen had; het was de leer van Jezus, en niet die van de Rabbijnse Scholen, die in de directe lijn van Mozes en de Profeten volgde. De wonderen van Jezus waar hij, samen met andere Farizeeën, ongetwijfeld de spot mee had gedreven, waren slechts wat men kon verwachten in de opvolger van de Messiaanse profetieën, en dit bekroonde wonder van alles, dat Jezus

had voorspeld als zijnde bedoeld om te volgen op Zijn Dood, hief nog verder de sluier op die voor de ogen van de verbaasde en vernederde Rabbi hing, en toonde aan dat Hij die op deze manier het verleden en het heden kon laten dienen tot Zijn glorie; Hij die tegelijk kon heersen in het geweten van de mens en de krachten van de natuur naar believen kon vormen; Hij die als een lijk in de duisternis van het graf kon liggen en dan, sprekend vanuit de hemel, de geest en de wil van Zijn sterkste tegenstander in volkomen onderwerping kon buigen; Hij moest inderdaad van meer dan menselijke gestalte zijn, Hij moest inderdaad Goddelijk zijn. Voor Paulus was de opstanding een openbaring van de Zoon van God met macht.

Als het voor Paulus was, dan nog veel meer, mogen we wel denken, voor hen die de Opgestane Heer eenmaal en opnieuw zagen, met Hem spraken, met Hem aten, Hem aanraakten. Dat was zeker het effect op die apostel, die, zo lijkt het, van nature sceptisch was, hoewel hij, zoals de Collect zegt, voor de grotere bevestiging van het geloof twijfelde aan de opstanding van Christus. Wat was de uitroep van Thomas toen onze Heer Zijn handen en Zijn zijde aanbood aan de onderzoekende aanraking van Zijn apostel? "Mijn Heer en mijn God!" Die vijf heilige wonden in het Opgestane Lichaam waren een openbaring, niet alleen van Christus' mensheid, maar ook van Zijn Godheid, omdat ze de verhulde macht verkondigden die de dood had overwonnen.

En zo is het sindsdien altijd geweest. De Wederopstanding wordt gezien als het feit dat, boven alle andere, Christus met kracht als de Zoon van God verkondigt. Toen Judas zijn weg ging, was de belangrijkste vereiste voor zijn opvolger dat hij een getuige van de opstanding zou zijn. De opstanding was de last van alle opgetekende prediking van de vroegste Kerk; het Evangelie dat zij predikte was een Evangelie van de opstanding, of het nu uit de mond van Petrus, Stefanus of Paulus kwam, het was hetzelfde. En op dit moment weten allen die serieus over de zaak nadenken dat de Wederopstanding het punt is waarop de

Geloofsbelijdenis, die ons naar de hoogten van de hemel voert, het stevigst verankerd is in de aardbodem, het grondigst in staat om een plaats te claimen voor haar Goddelijke en levende Onderwerp in de geschiedenis van ons ras. Ontkracht de Wederopstanding en het Christendom verdwijnt in de lucht als een sierlijke maar in diskrediet gebrachte illusie: maar zolang het duurt doet het zijn werk als in het begin; meer dan enige andere gebeurtenis verkondigt het Christus als de Zoon van God met kracht in miljoenen Christelijke zielen.

Ik weet dat er gezegd wordt dat een wonder van deze aard, hoe berekend ook om indruk te maken op de geest van voorbije generaties, waarschijnlijk niet krachtig zal doorwegen op die van ons, en wel op grond van het feit dat wij tegenwoordig minder getroffen worden door opschortingen van de natuurwet dan door de onveranderlijke orde van de natuur. Elk tijdperk heeft ongetwijfeld zijn modeverschijnselen, in de wereld van het denken en de literatuur niet minder dan in de wereld van zeden en kleding; en als we een voldoende groot tijdsbestek overzien, zullen we zien dat deze modeverschijnselen in het denken in veel gevallen niet minder vatbaar zijn om hun tijd te hebben en afgedankt te worden dan andere. Evenmin hoeft een man een profeet te zijn om te voorspellen dat de mode die beweert minder belang te hechten aan een bewezen feit dat de natuurwet opschort, hetzij door tussenkomst van een hogere wet of anderszins, dan aan de algemene loop en regelmaat van de natuur, geen stand zal houden. Natuurlijk, als iemand zegt dat zo'n opschorting van de natuurwet, geen wonder, niet mogelijk is, dan is de vraag een andere en in zekere zin een belangrijkere; maar ik denk aan mensen die zeggen dat ze noch de mogelijkheid noch het voorkomen van wonderen ontkennen, en toch met tevredenheid wijzen op de modieuze stemming van de tijd, die niet veel waarde hecht aan het belang van wonderen. Een dergelijke mode, zeg ik, zal voorbijgaan, al was het maar omdat het niet in harmonie is met het gemiddelde gezonde verstand van de menselijke natuur.

Wanneer trekt een medemens onze aandacht? Is het wanneer hij zich gedraagt zoals hij gewend is, of wanneer hij zich gedraagt op een manier die we niet hadden verwacht zichzelf uit te blinken, zoals we zeggen, of onder zichzelf uit te vallen; een goede man, zoals we dachten, zijn mond te laten spreken over slechtheid, of deel te nemen aan een overspelige vrouw; Of een slecht mens, zoals wij dachten, die zich verheft tot de hoogten van vrijgevigheid of zelfopoffering; een wijs mens die zich voor een moment overgeeft aan een verrassende dwaasheid; of een dwaas die een mening verkondigt waarvan de waarde het respect van de wijzen afdwingt? En wanneer de Heerser van het Universum voor een moment Zijn gebruikelijke regel van het werken opschort door zo'n wonder als het opwekken van de doden, zal het belang van Zijn daad niet worden weggenomen door een voorbijgaande stemming van de gedachte, die, vers van laboratoria en observatoria, meer denkt aan de wet dan aan opschortingen van de wet. Nee; de opstanding van onze Heer is een gebeurtenis die aan onze kinderen zal verklaren, zoals het aan onze voorvaderen heeft verklaard, het Goddelijke Zoonschap van Jezus, en het zal dit doen, zoals het het tot nu toe heeft gedaan, met kracht. We weten wat de dood is; we hebben, de meesten van ons, op een bepaald moment in ons leven geweten wat we er voor over zouden hebben gehad om in staat te zijn de keten ervan te verbreken wanneer die om degenen gewikkeld was die we liefhadden; en in het licht of de herinnering van deze ervaring mogen we de ware Majesteit bezitten van Hem die leeft en dood was, en zie, Hij leeft voor altijd. en heeft de sleutels van de hel en van de dood.

III. Maar er is nog een andere betekenis waarin de opstanding uit de dood een krachtige verklaring is dat Jezus de Zoon van God is. Niemand kan de brieven van Paulus lezen zonder op te merken dat hij voortdurend spreekt over de kruisiging en de opstanding, niet alleen als gebeurtenissen in het leven van Jezus op aarde, maar als geestelijke handelingen die plaatsvinden in de christelijke ziel of het christelijke karakter.

1. Hij gebiedt christenen het vlees te kruisigen, met de genegenheden en begeerten.

2. Hij zegt over zichzelf: "Ik ben met Christus gekruisigd."

3.Terwijl hij zijn lezers in Efeze toespreekt, citeert hij een christelijke hymne uit de vroegste tijd: Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de dood, en Christus zal u licht geven."

4.Hij roept dit uit in de Brief aan de Kolossenzen: "Indien gij dan met Christus zijt opgestaan, zoekt dan de dingen die boven zijn."

5. Het is waar dat deze taal van Paulus meer in het bijzonder verbonden is met de intrede van nieuwe bekeerlingen in de christelijke kerk door de doop.

Bekering betekende een kruisiging van de oude verdorven natuur; en toen de bekeerling ondergedompeld werd in het doopwater en weer werd opgewekt door de bedienaar van het sacrament, werd hij, in de woorden van Paulus, "met Christus begraven in de doop en weer opgewekt tot nieuwheid des levens".

Is het niets dat een ziel in het graf van de zonde ligt en dan, aangeraakt door een machtige bezielende Kracht die haar gebiedt op te staan en te leven, overgaat naar een nieuw leven van vrijheid en reinheid? Zo was het soms in de jeugd, soms in het middelbare leven, soms in afnemende jaren, bijna in het zicht van de dood, met mannen van de meest tegengestelde karakters, in de meest verschillende posities, wier ervaringen van de zonde en haar ellende zo verschillend mogelijk waren. Zo was het in één tijd met Augustinus, tegelijkertijd een man van cultivatie en een libertijn, die door één vers uit een brief van Paulus een heilige en een leraar van de Kerk werd. Zo was het ook met de losbandige graaf van Rochester in de dagen van de Restauratie. Zo was het in ons eigen land, om maar eens voorbeelden in een ander land te noemen, met de populaire Franse atheïst Taxil, die jaren besteedde aan

het verspreiden van godslasteringen tegen zijn Schepper en Verlosser; of met Littre, de gepolijste letterkundige, uit wiens mentale atmosfeer, bijna tot het laatste uur, God werd buitengesloten door een valse filosofie. Voor elk van hen, de losbandige jonge filosoof, de losbandige hoveling, de atheïstische spreker, de verfijnde maar goddeloze letterkundige, had God Zijn doel en Zijn uur van genade, en elk van hen aanvaardde het.

Misschien, en sommigen van jullie zullen dat wel, hebben jullie mensen gekend, dragers van minder beroemde namen, of mensen die in hun privéleven leefden, die ook het onderwerp zijn geweest van een geestelijke opstanding. We kunnen dode zielen verbonden zien met lichamen van grote activiteit en kracht, ja, en met geesten van hoge intelligentie en kracht; maar daarom niet minder dood. Zo'n ziel ligt in het graf van de zonde; ze is blind, doof, stom, onbeweeglijk, koud, verrot; ze ziet de werken van God niet in voorzienigheid en leven, Zijn barmhartigheden, Zijn oordelen; ze hoort de waarschuwingen van God niet in Zijn Woord, Zijn Kerk, Zijn onophoudelijke oproepen aan het geweten; ze spreekt niet tot God in gebed; Ze heeft noch het heldere zicht, noch het hart om te bidden; ze beweegt geen enkele kracht of vermogen om gehoorzaam te zijn; ze is zo koud dat ze een dodelijke verkilling veroorzaakt bij iedereen die haar aanraakt; ja, en net als Lazarus is ze verrot, zo lang heeft ze in haar graf gelegen. En wanneer zo'n ziel de stem van de Zoon van God hoort; wanneer haar ogen opengaan om Zijn rechtvaardigheid en Zijn liefde te aanschouwen; wanneer zij haar oren opent om naar Zijn waarschuwingen en Zijn beloften te luisteren, haar mond opent om te bidden en Hem te prijzen als de Auteur, Verlosser en Heiligmaker van haar nieuwe leven; wanneer zo'n ziel haar corruptie inruilt voor zuiverheid, haar kilte voor de gloed van warme genegenheden, de gewoontebanden doorbreekt die om haar heen gewikkeld zijn in haar graf, en door de barrières heen gaat die haar zo graag zouden willen vasthouden in licht en vrijheid; wanneer de mensen rondom hen dit zien, en verder opmerken hoe in

zo'n ziel liefde de plaats inneemt van haat, en vreugde van nukkige ontevredenheid, en vrede van de rusteloosheid van een slecht geweten, en lankmoedigheid van een ongeduld dat geen grenzen kende, en zachtmoedigheid en zachtmoedigheid van felle zelfbevestiging, en geloof van een wantrouwen jegens zowel mens als God, en matigheid van een chaos van opstandige hartstochten ; wanneer ze de man die gisteren tussen de graven van lust verbleef, vandaag tussen de reinen zien zitten, gekleed en bij zijn volle verstand; en ze vragen Wie heeft dat gedaan? Wie heeft zo datgene veranderd dat aan Zijn Wil een veel hardnekkiger weerstand biedt dan het stof van een begraven lijk of de steen die de mond van een graf sluit? Het is duidelijk wat het antwoord moet zijn. Wie anders dan Hij, die bij het graf in Bethanië, zichzelf aankondigend als de Opstanding en het Leven, Lazarus uit zijn graf liet komen, en Wiens eigen Opstanding niet slechts een uiterlijk feit is om onze gedachten te vormen, maar een innerlijke kracht om wil en karakter te veranderen?

Toen de oude christenen, die Saulus van Tarsus zo wreed onrecht hadden aangedaan, zijn bekeerde leven zagen, zijn heldere intelligentie, zijn warme genegenheid, zijn vrije en sterke wil, allemaal in dienst gesteld van de Verlosser die hij had vervolgd, wat deden zij toen? Paulus zelf zal antwoorden: "Zij hebben God in mij verheerlijkt. "En wanneer in de Kerk van onze dagen een ziel opstaat uit de dood van de zonde tot het leven van gerechtigheid, dan gaat er, wees daar maar zeker van, in honderden of duizenden gewetens rondom, een verkondiging uit van de Goddelijke Kracht van de Zoon van God.

God geve dat dit Pasen het Hart van de Opgestane en verheerlijkte Jezus verblijd mag worden door veel van zo'n morele opstanding; en dat wij die er getuige van zijn of het ervaren, meer en zekerder mogen weten, tot onze eindeloze vrede, Wie Hij is en wat Hij kan doen.